

Täysistunto

Keskiviikko 16.11.2022 klo 13.59—19.02

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 89/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 13/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 13/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Mennään yleiskeskusteluun. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari jatkaa.

Keskustelu

18.34 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Ensinnäkin hiukan taustaa: Tämä sivutuoteasiahan nousi framille silloin aikanaan, kun hullun lehmän tauti alkoi levitä EU:ssa. Silloin tuli todella tiukat sivutuoteasetukset, niin että saataisiin tautisuoja eri maihin. Suomen osaltakin voidaan todeta, että yhden tapauksen perusteella ne kustannukset ja kaikki seuraukset ovat olleet kohtuuttomia teurasalalle ja myöskin muuhun elintarvikehygieniaan. Valiokunta haluaa pitää huolen siitä, että elintarviketurvallisuus ja -hygienia säilyvät, mutta olen iloinen voidessani muutamia kohtia tästä valiokunnan mietinnöstä nostaa, sillä se on myös pitkäjänteistä työtä ja moni toiveemme on toteutunut.

Hallituksen esityksessä esitetyt sivutuotelain ja kahden muun lain muutokset liittyvät EU:n valvonta-asetuksen voimaantuloon vuonna 2019, mahdollisuuden käyttää lihaluu-jauhoa polttoaineena, kieltoon käyttää entisiä eläinperäisiä elintarvikkeita ja ruokajätettä luonnonvaraisten eläinten ruokintaan sekä rajoituksiin hevosen teurastuksen sivutuotteitten ja kalasta saatavien sivutuotteitten hautaamiselle maahan. Valiokunta toteaa, että eläimistä saatavat sivutuotteet voivat aiheuttaa mahdollisen riskin ihmisen ja eläimen terveydelle ja ympäristölle ja tätä riskiä tulee asianmukaisella käsittelyllä pyrkiä vähentämään. Valiokunta korostaa, että sivutuotteiden käsittelyä koskevista teknisistä vaatimuksista ei saa kuitenkaan aiheutua yksittäisille toimijoille kohtuuttomia kustannuksia. Sivutuotelain valvonnasta vastaavien viranomaisten eli Ruokaviraston ja aluehallintovirastojen tulee myös huolehtia siitä, että päällekkäistä ja ylimääräistä työtä viranomaisissa sekä toimijoiden hallinnollista taakkaa vältetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2022 vp

Komissiolta saadun huomautuksen johdosta hallituksen esityksessä esitetään rajoituksia kalalaitoksista saatavien sivutuotteitten hautaamiseen maahan sekä toimittamiseen kaatopaikoille. Valiokunta korostaa, että esitetyt uudet rajoitukset koskevat ainoastaan vesiviljelylaitoksia, eivät luonnonkaloja, ja tämäkin on tärkeä asia huomioida. Esitettyjen sivutuotelain muutosten mukaan sivutuotteiden hautaaminen ja kaatopaikalle toimittaminen ovat jatkossa sallittuja koko maassa vain vähäisille määrille eli alle 50 kilolle viikossa. Kalasivutuotteet tulee pääasiassa kuljettaa kalanviljelylaitoksilta niitä vastaanottaville käsittelylaitoksille. Kuljetusvaatimuksen osalta esitetään kansallisesti säädettäväksi syrjäisiä alueita koskevista poikkeuksista eli huomioidaan nämä syrjäiset alueet. Valiokunta katsoo, että määrittäessä syrjäisiä alueita tarkemmin valtioneuvoston asetuksella tulee kiinnittää erityistä huomiota määrittelyn merkitykseen kalanviljelylaitosten käytännön toiminnan näkökulmasta ja ottaa syrjäisyyden kriteerinä huomioon sekä kalanviljelylaitosten sijainti että kalasivutuotteita vastaanottavien laitosten sijainti.

Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää kannatettavana, että entisten eläinperäisten elintarvikkeiden ja ruokajätteiden käyttö luonnonvaraisten eläinten ruokintaan ollaan kieltämässä. Valiokunta kiinnittää huomiota metsästyslain ravintohoukuttimien käyttöä koskevaan säätelyyn ja edellyttää, että ravintohoukuttimien käyttöä ja käytön vaikutuksia seurataan. Meillähän ovat riistäytyneet osin käsistä nämä ravintohoukuttimet, ja se on vaikuttanut kielteisesti esimerkiksi peurakannan hallintaan, tai vaikkapa sitten saattaa olla suurpetojen kohdalla tätä samaa ilmiötä. [Tuomas Kettunen: Niin kuin meillä Kainuussa!] — Juuri näin, edustaja Kettunen.

Seuraavassa kohdassa hevosten teurastukseen esitetään vain vähäisiä muutoksia, eikä valiokunnalla ole niihin huomauttamista. Valiokunta nostaa teurastotoiminnan säätelyyn liittyen esiin, että se on aiemmissa mietinnöissään edellyttänyt helpotuksia pienteurastamoiden toimintaedellytyksiin sekä tilateurastukseen. Valiokunta onkin tyytyväinen niihin muutoksiin EU:n ja kansallisessa lainsäädännössä ja viranomaisten käytännössä, joiden ansiosta laidunteurastus on Suomessa vuoden 22 aikana mahdollistettu aiempaa helpommin. Ruokavirasto on syyskuussa 22 antanut ensimmäisen hyväksyntäpäätöksen laidunteurastuksen mahdollistavalle liikkuvalla yksiköllä. Valiokunta painottaa, että mobiililaittein tapahtuva ante mortem -tarkastus on tärkeää saada käyttöön mahdollisimman nopeasti.

Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota esitetyn sivutuotelain tarkastustoimintavaltuutta, toimijan luotettavuutta ja ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamista koskeviin säädöksiin. Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää hyväksyttäviin lakeihin tehtäväksi perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyt eräät tekniset muutokset.

Eli summa summarum, moni asia on helpottunut, pienteurastus ja laidunteurastus ovat helpottuneet vaatimustemme mukaisesti. Eduskunnassa voidaan vaikuttaa, ja mielestäni siitä on syytä olla ylpeä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

18.40 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tosiaan käsittelyssä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Täytyy kyllä kiittää valiokunnan puheenjohtajaa, edustaja Kalmaria, asian hyvästä esittelystä ja juurikin siitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2022 vp

kyllä täällä eduskunnassa pystytään muuttamaan asioita. Ja eritoten haluan tässä puheenvuorossani tuoda esille tämän, kun valiokunta on pitänyt kannatettavana sitä, että entisten eläinperäisten elintarvikkeiden ja ruokajätteen käyttö luonnonvaraisten eläinten ruokintaan ollaan nyt kieltämässä. Kiellon avulla voidaan merkittävästi pienentää eläintautien, etenkin afrikkalaisen sikaruton, riskiä Suomessa, ja kyseisille sivutuotejakeille on olemassa tautiturvallista kaupallista käyttöä esimerkiksi eläinrehuteollisuudessa.

Niin kuin, puhemies, valiokunnan puheenjohtaja totesi, kyllä kiitän siitä, että olette otaneet myös mietinnössä kantaa. Olette todenneet, että ravintohoukuttimien käytöstä riisitaeläinten houkuttelemiseksi nyt säädetään — totta kai tänäkin päivänä metsästyslain 34 a §:ssä. Olette valiokunnan mietinnössä tuoneet esille sen, että on tärkeää, että ravintohoukuttimien käyttöä ja käytön vaikutuksia nyt seurataan, ja seurannan tulosten perusteella tulee jatkossa myös arvioida tarvetta luonnonvaraisten eläinten ruokinnan lisäsääntelylle. Tätä minä, arvoisa puhemies, kannatan, että tätä lisäsääntelyä nyt lähdetään vielä tarkastelemaan voimakkaammin, koska kyllä meillä Kainuussa haaskaruokinta on luonut semmoisia tilanteita — varsinkin siellä itärajan pinnassa — että sinne on syntynyt tämmöisiä suurpetotihentymiä. Varmasti on nyt viisasta ja fiksua, että tätä haaskaruokintaa tarkastellaan ja kenties puututaan sitten myös lainsäädännön osalta siihen, että esimerkiksi omalla kotipaikkakunnallani Kuhmossa on useita haaskoja, mikä luo sitten semmoisen kestäättömän tilanteen sinne luontoon, että pedot pääsevät lisääntymään. Ja sitten varsinkin, kun asianmukaista kannanhoidollista metsästystä suurpetojen suuntaan ei olla nyt pystytty suorittamaan — muun muassa jopa karhunmetsästyskin nyt meni jäihin tänä syksynä — niin kyllä se aiheuttaa meille tuolla Kainuussa ja niin sanotusti joka suunnalla maaseudulla aika haasteellisen tilanteen.

Puhemies! Kiitän kyllä tästä hyvästä mietinnöstä valiokunnan puheenjohtajaa ja koko valiokuntaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.43 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Kettuselle hyvästä puheenvuorosta ja käytännön selvityksestä siitä, mikä tilanne on. Kun tämä koskee nimenomaan sivutuotteita, niin emme voineet tässä vielä jyrkemmin ja ihan kaiken kieltävästi ottaa kantaa tähän ruokinta-asiaan, ja se on toki asia, joka pitää monelta kantilta käydä läpi. Mutta kuten jo tuossa esittelypuheenvuorossa totesin, erittäin ilmeistä on, että tälle asialle pitää muutosta tehdä, ja se on nyt valiokunnan tahtotilana ilmaistukin. Kiitoksia siitä, edustaja Kettunen, että olette tätä viestiä jo ennakkoon tuonut. Sillä oli iso merkitys tähän valiokunnan mietintöön.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 89/2022 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.